

[Hans Larsen-Ledet]

de. Selv om man i landbruget almindeligvis er meget forsigtig i omgangen med og anvendelsen af de forskellige præparater, er det jo helt nødvendigt, at der er regler for både dosering og midler, der anvendes, og også for anvendelse af det udstyr, man bruger til udbringning.

Fra radikal side kan vi tiltræde de principer, der er baggrund for forslaget.

Under udvalgsarbejdet vil Det Radikale Venstre arbejde for, at det lovforslag, der er til behandling, bliver så ubureaukratisk og så sikkert, som det overhovedet er muligt. Omgangen med nutidens moderne plantebeskyttelsesmidler kræver stor kyndighed og ansvarlighed.

Lysholm Christensen (KRF):

Det foreliggende lovforslag er en naturlig følge af handlingsplanen for en bæredygtig udvikling i landbruget og beretningen fra Bæredygtighedsudvalget. Lovforslaget tager sigte på at give ministeren en bemyndigelse til at fastsætte regler om udfyldelse af journaler og brug af bekæmpelsesmidler, og desuden skal forslaget udmønte kravet om stikprøvevis eftersyn af sprøjteudstyr.

Landbruget er allerede ad frivillighedens vej kommet et godt stykke i retning af nedbringelse af de mængder, man bruger af bekæmpelsesmidler. Der har været kørt noget rådgivning fra konsulentside, nogle planteværnsgrupper har arbejdet, og i det hele taget har der været mange nyttige og gode initiativer rundt omkring, som har arbejdet i den rigtige retning, nemlig i retning af at begrænse brugen af bekæmpelsesmidler.

Vi er enige i, at det er nødvendigt at få fastsat de regler, som lovforslaget lægger op til, så vi kan støtte lovforslaget. Men jeg kan ikke undlade at komme med en klar henstilling til ministeren om at sørge for, at reglerne bliver udformet så enkelt og let administrerbart som muligt, for bureaukrati og skemaer har landbruget efterhånden nok af, så vi må forsøge at få dette her gennemført på en måde, der er nem at håndtere for landbruget.

Men sigtet er rigtigt, og jeg tror også, det har forståelse i landbruget.

Landbrugsministeren (Bjørn Westh):

Jeg vil gerne takke ordførerne for den velvillige modtagelse af forslaget. Forslaget er, som det allerede er nævnt af flere, en opfølging af

arbejdet med et bæredygtigt landbrug og omtalt i beretningen fra Bæredygtighedsudvalget. Jeg vil, som flere allerede har været inde på, også selv lægge meget vægt på, at ordningen bliver uden unødvendigt papirarbejde, men også så effektiv som muligt.

Formålet med loven er jo, at vi skal prøve at komme nærmere målene om en halvering af bekæmpelsesmiddelforbruget og en halvering af bekæmpeshyppigheden, og loven skal være med til at skærpe den enkelte jordbrugers opmærksomhed på en rigtig bekæmpelsesmiddelevendelse.

Loven skal ses i sammenhæng med flere andre tiltag på dette område – revurdering af stofferne, øget forskning, øget undervisning og oplysning – som hver især skulle være med til at nå de mål, vi har sat os under udvalgsarbejdet.

Forslagets enkeltheder egner sig nok bedst til behandling i udvalget, og dér vil jeg gerne bidrage til en afklaring af de tekniske spørgsmål, der måtte komme. Men som sagt er jeg meget opmærksom på det problem, at vi skal prøve at undgå bureaukrati så vidt som muligt. I dette tilfælde er det måske ikke helt muligt, men så må vi se at sammenarbejde det med markplanerne i øvrigt for i hvert fald at begrænse det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Landbrugs- og Fiskeriudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 189:

Forslag til lov om ændring af lov om biavl. (Forbud mod hold af bier af visse racer).

Af landbrugsministeren (Bjørn Westh).
(Fremsat 10/2 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Henning Nielsen (S):

Det lovforslag, vi her har til forhandling, vil give landbrugsministeren mulighed for at fastsætte regler om fredning af visse biracer inden for nærmere angivne områder. Forslaget indeholder også en modernisering af loven om adgang til bigårdene for personer bemyndiget af landbrugsministeren med henblik på kontrol af lovens bestemmelser. Hermed bringes disse bestemmelser i loven om biavl på linie med tilsvarende bestemmelser, vi har i anden kontrollov under landbrugsministeren.

Formålet med lovforslaget er at sikre den brune bis bevarelse i Danmark. Den brune bi findes kun få steder, og de største kolonier er sandsynligvis her i Danmark, nemlig på Læsø. Forskellige undersøgelser af den brune bi på Læsø har givet det resultat, at der i hvert fald indtil efteråret 1990 stadig var overvejende rene brune bier på Læsø. Desværre har en senere undersøgelse vist, at der nu sker en kraftig opblanding mellem de brune bier og de indførte bier af andre racer, som er kommet til øen. Det viser sig nemlig nu, at antallet af hybrider er steget fra 13 pct. i 1990 til 25 pct. i 1992. Derfor er det helt tydeligt, at det er nu, der skal ske noget, hvis vi ønsker at bevare den rene brune bi – ja, man kan vel egentlig sige, at det er i elvte time.

Socialdemokratiet ønsker at medvirke til, at vi her i Danmark forsøger at bevare den rene brune bi, og vi hilser derfor landbrugsministerens forslag velkommen. Forslaget har Socialdemokratiets fulde sympati, og vi vil derfor også gerne opfordre alle partier her i Folketinget til at støtte forslaget. Vi kan også anbefale et hurtigt udvalgsarbejde, så lovforslaget kan træde i kraft allerede fra 1. april 1993. Det forventer vi faktisk sker, og hermed lever det danske Folketing også op til den støtte, vi jo gav på Riokonferencen til målsætningen at bevare arternes mangfoldighed. Her har vi altså en i Danmark, som vi har ansvaret for, og det skal det danske Folketing naturligvis påtage sig.

Rønholt (KF):

Lovforslaget drejer sig om fredning af den brune bi på Læsø med henvisning til Riokon-

ferencens målsætning om sikring af arternes mangfoldighed. Midlet er udryddelse af den importerede gule bi fra Italien. Man kan hermed både sige ja og nej, fordi man selvfølgelig gerne vil det ene, men står tøvende over for konsekvenserne.

Selvfølgelig vedkender Det Konservative Folkeparti sig de forpligtelser, vi i henhold til Riokonferencen påtog os. Men bevarer vi bedre den brune bi ved at udrydde den gule bi? Er der tale om ekspropriation, kan en rentabel honningproduktion næppe opnås uden permanent tilskud. Uden produktionstilskud uddør den brune bi på grund af bipest, idet den ikke selv kan klare sig på naturens betingelser.

Læsøbiavlere har udtalt, at svenskerne har fredet den brune bi på adskillige øer. Så er spørgsmålet: Hvor mange steder skal den brune bi bevares? Hvis vi ønsker den brune bi bevaret ren, hvorfor så ikke anvende f.eks. Anholt med 2 deltidsbiavlere i stedet for Læsø med mere end 60 biavlere?

Dele af en øs erhvervsliv slås ihjel trods alle de besværligheder, de i forvejen har.

Er vi parate til kontinuerligt driftstilskud til honningproduktionen på Læsø, hvis det er prisen for renavl af den brune bi på Læsø?

Strider det mod Riokonferencens mål om arternes mangfoldighed, hvis vi for at tilgodese formålet er nødt til at udrydde andre racer?

Strider det mod Riokonferencens mål om bevarelse af arternes mangfoldighed, hvis vi vælger Anholt eller Hesselø, hvor de erhvervsmæssige omkostninger er væsentlig lavere, i stedet for Læsø?

Vi vil tage endelig stilling til lovforslaget, når vi får besvaret alle disse spørgsmål.

Vi tilsiger et positivt udvalgsarbejde, men Det Konservative Folkeparti kan ikke på nuværende beslutningsgrundlag give tilsagn om støtte til lovforslaget.

Mejdahl (V):

Med lovforslaget her lægger landbrugsministeren op til en ny dronningerunde på Læsø.

Debatten om brune eller gule bier på Læsø har undertiden været ret heftig. Både politikere og fagfolk er i tidens løb blevet hvirvlet ind i den nådeløse strid, men nu har Statens Planteavlsvsørg fundet ud af, at hvis den brune læsøbi skal bevares genetisk ren, må det kun være brune bidronninger, der indgår i avlen.

[Møj Dahl]

Jeg skal da ikke bestride sagkundskabens udsagn og heller ikke bestride, at der kan være en interesse i at bevare læsøbieren i renbestand. Jeg havde hellere set, at man havde kunnet løse problemet uden speciel lovgivning, men det kan man åbenbart ikke. Jeg ville da modsætte mig, hvis lovgivningen påbød ens farve på kvæget i Himmerland. Så giver man i øvrigt også afkald på krydsningsmuligheden.

Da lovforslaget har ekspropriativ karakter, må det jo være en selvfølge, at der ydes de implicerede biavlere fuld erstatning for udskiftning og driftstab, og jeg går ud fra, at landbrugsministerens bemyndigelse til fredning af bestemte biracer kun bruges på Læsø og ikke pålægger biavlere restriktioner andre steder i landet, og at den vidtgående adgang til bigårde og andre lokaliteter, som landbrugsministeren kan give bemyndigelse til, hovedsagelig gælder bisygdomsinspektører som nævnt i bemærkningerne.

Jeg vil i udvalget bede om høringssvarene og bede om en sandsynliggørelse af, at plantebestøvningen ikke forringes på Læsø på grund af fredningen af læsøbieren.

Jeg skal på Venstres vegne give tilsagn om et konstruktivt udvalgsarbejde, og så vil vi, når det er tilendebragt, tage stilling til lovforslaget ved anden og tredje behandling.

Birthe Hansen (SF):

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det jo, som også andre ordførere har været inde på, at det drejer sig om at sikre arternes mangfoldighed, en konkret opfølgning af Rio-konferencen. Det lyder meget, meget smukt, synes jeg.

Det, det drejer sig om mere konkret, er at bevare den brune bi på Læsø i den rene form, som man indtil nu mener den findes i. Den anses for at være den oprindelige race i Nordeuropa.

Som andre ordførere har været inde på, kan man vist også godt sige, at de senere års frygt for, at den brune bi på Læsø var ved at blive opblandet med de gule bier, nok ikke har været ubegrundet. Som den socialdemokratiske ordfører nævnte, har man i årene fra 1990 til 1992 kunnet se antallet af hybrider vokse fra 13 pct. til 25 pct.

Det er jo ikke, fordi denne sag her ikke har været drøftet adskillige gange i årenes løb. Det

har den så sandelig, og så sent som sidste sommer tilsendte den daværende landbrugsminister udvalgsmedlemmerne et notat på adskillige A4-sider, hvor der var forskellige løsningsmodeller. Den daværende landbrugsminister ønskede hverken på det tidspunkt eller senere i løbet af efteråret at gøre brug af nogen af løsningsmodellerne.

Det har den nuværende landbrugsminister så gjort, og det skal han da have tak for. Jeg synes, det er på tide, der bliver sat en eller anden form for punktum i denne her sag, og vi kan give vores tilslutning til forslaget også ud fra, at jeg ved en samtale med en af biavlereforeringerne – den, der har de gule bier i deres avl – har fået oplyst, at der er ingen af deres medlemmer, der har biavl som hovederhverv, men som det også fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, vil man få erstatning for det tab, man lider. Det er vi godt tilfreds med.

Niels Højland (FP):

Med fremsættelsen af dette forslag forsøger landbrugsministeren at skære igennem en årelang debat om henholdsvis den gule og den brune bi på Læsø.

Ministeren ønsker en fredning af den brune bi ved, at avl med gule bier ophører. Det er biavlere af den gule bi naturligvis ikke tilfredse med. De rammes på deres levebrød – i hvert fald på deres biindtægt. Efter udsagn fra de lokale biavlere er det ikke særlig sandsynligt, at de kunne fortsætte biavl med brune bier.

Som compensation tilbyder staten så erstatning for biavlernes tab. Umiddelbart kunne det lyde som en god løsning i forbindelse med ønskerne om at bevare den brune bi.

Jeg er i forbindelse med ministerens fremsættelse af dette lovforslag blevet opmærksom på, at den høring over lovforslaget, som er igangsat, ikke er tilendebragt.

Det forholder sig nemlig således, at der i forbindelse med denne høring arbejdes på forskellige løsningsforslag såsom at oprette paringsstationer for den brune bi på en del af Læsø eller alternativt at oprette parringsstationer på andre danske øer med tilsvarende klima som på Læsø.

Jeg vil derfor anmode ministeren om, at høringssvarene bliver indsamlet, således at de kan indgå i udvalgets behandling af lovforslaget.

[Niels Højland]

Men regeringen har jo 90 mandater, så den kan bare tromle forslaget igennem uden at høre på de berørte parter. Det er ikke særlig fair, så det håber jeg ikke regeringen vil gøre. Jeg synes, at det vil være rimeligt, at udvalget får en chance for at lytte til de lokale parter i sagen, og at deres synspunkter, eventuelt alternative løsningsforslag, kan indgå i en professionel behandling af forslaget.

Hvis dette lovforslag gennemføres hurtigt, og uden at de lokale læsøbiavlere er blevet hørt, kan den situation opstå, at de fleste biavlere ikke vil arbejde med den brune bi med den konsekvens, at der ikke bliver det fornødne antal. Nogle af de implicerede mener, at der skal være ca. 300 bifamilier til friparring, for at man kan bevare en naturlig bestand, og floraen på Læsø må også bevares.

Derfor ville jeg foreslå, uanset om lovforslaget bliver vedtaget nu eller senere, at der indføres en bestemmelse i loven om lovrevision efter 3 eller måske 5 år, således at konsekvenserne af loven til den tid kan diskuteres.

I lovforslaget lægges der op til, at biavlere, der rammes af lovforslaget, skal have erstatning. Det er naturligvis i erkendelse af, at lovforslaget er et indgreb i den private ejendomsret, og at der derfor skal betales fuld erstatning.

Jeg vil her gerne understrege, at det naturligvis skal være en ordentlig erstatning dels for ophør af biavl, dels for driftstab.

Afslutningsvis vil jeg sige, at Fremskridtspartiet vil gå positivt ind i udvalgsarbejdet med dette lovforslag, og at Fremskridtspartiets endelige stillingtagen vil blive afgjort ud fra en samlet vurdering af de eventuelle alternative løsningsforslag, der måtte indkomme under udvalgsbehandlingen, og af størrelsen af den erstatning, som tilbydes de ramte biavlere. Og der skal indføres en bestemmelse om en lovrevision efter et antal år.

Svend Aage Jensen (CD):

Centrum-Demokraterne erkender deres ansvar for at leve op til Riokonventionen om biodiversitet, der går ud på at forsøge at bevare arternes mangfoldighed, vel vidende, at der daglig kloden over forsvinder arter for bestandig.

Nu er det så den brune bi på Læsø, der skal forsøges reddet ud fra bl.a. den betragtning, at

Læsø skulle være det sidste sted på kloden, hvor den endnu lever i et antal, der gør, at den har overlevelsesmuligheder, såfremt den bliver alene om territoriet.

Der skal ikke herske tvivl om, at CD ikke er ubetinget begejstret for dette lovforslag, selv om vi har erklæret, at vi naturligvis vil leve op til vort ansvar for Riokonventionen om arternes mangfoldighed. Sagen er jo den, at der er indløbet informationer, der bekræfter, at der i såvel Sverige som Norge er brune bier af samme art som på Læsø. Altså er Læsø ikke det eneste hjemsted for den brune bi.

Dernæst, og det er det, der er det alvorligste: Alle, der avler på den gule bi, er oprindelig læsøboer, hvoraf de fleste har prøvet at producere honning på den brune bi tidligere, hvilket kun har givet skuffelser, bl.a. fordi det ikke har været muligt at holde bierne sygdomsfrie. Disse indfødte læsøboer ønsker absolut ikke at gå tilbage til at producere på den brune bi, hvorfor det kan imødeses, at der for Læsø vil opstå problemer med bestøvning af de planter og træer, som er afhængige af bierne.

Læsø har bl.a. en stor produktion af solbær, som kræver mange bier. Desuden er den læsøske flora beriget med sjældne arter som gøgeurt og hindebæger. Den brune bi kan kun bevares som en del af Læsøs fauna, såfremt der også i fremtiden vil være mennesker, der vil holde den. I modsat fald vil vi opleve, at Læsø vil være totalt uden bier, medmindre staten griber ind og ansætter folk til at holde liv i den brune bi.

CD vedkender sig medansvaret for denne lov. Men vi havde gerne set en løsning, hvor også den del af biodiversiteten, der hedder læsøboerne, var tilgodeset. Det er trods alt en del af deres indtægtsgrundlag, der falder bort.

Hans Larsen-Ledet (RV):

Vi oplever en gang imellem, at de gamle dyrearter trues med udslættelse. Vi oplever også, at private mennesker gør en fantastisk indsats for at bevare de dyrearter. Den indsats aftvinger beundring og respekt.

Her er der også nogle dyrearter, der trues. I nærværende forslag vil man søge at beskytte den gamle nordeuropæiske brune bi, og det er selvfølgelig principielt rigtigt. Men jeg har da med den afstand, jeg har til Læsø, alligevel oplevet Læsø i oprør, og bragene fra Læsøs bikrig

[Hans Larsen-Ledet]

er nået mine ører. Det er altså barsk, det, der foregår derovre i øjeblikket. Det er noget, der sætter sindene i kog, om vi gør det på den ene måde eller vi gør det på den anden måde.

Men en sag kan jo altid ses fra flere sider. Den sidste tid har jeg hørt meget om de gule biers robusthed, og deres evne til at samle honning skulle være meget bedre end de brune biers. Følgelig ville indgrebet medføre en stor nedgang i produktionen af det fine produkt, som læsehonning er. Dermed ville det også medføre en økonomisk nedtur, idet en række af de »gule« biavlere overhovedet ikke vil se brune bier i deres bistader.

Hvis ikke der findes noget kompromisforslag, vil Det Radikale Venstre selvfølgelig støtte landbrugsministerens forslag om opformering af nye dronninger af den brune race til udskiftning med bier af andre racer, og vi vil hermed leve op til Riokonferencens budskab om opretholdelse af arternes mangfoldighed.

Lysholm Christensen (KRF):

Det er en noget følsom bisag, vi har til behandling her i dag. Rent teknisk handler det om regler om fredning af visse biracer og om ændring af lovens § 2 om adgang til en bigård.

Vi har i Kristeligt Folkeparti stor forståelse og respekt for beslutningen på Riokonferencen om den biologiske diversitet. Spørgsmålet er da, hvordan vi udmønter det rent praktisk her i Danmark i denne konkrete sag, altså en bevarelse af den brune bi på Læsø.

Der er skrevet meget om sagen. Vi har nok alle en stor stak papirer liggende om denne sag, og derfor er der sikkert også allerede svaret på de spørgsmål, som jeg egentlig havde lyst til at stille, men jeg mener, det kunne være nyttigt at have visse svar liggende som bilag til selve sagen.

Det, jeg tænker på, er, som også andre ordførere har nævnt det: Hvilke konsekvenser får det for floraen og for faunaen på Læsø, hvis man gennemfører dette her, altså at den brune bi bliver den eneste og den gule ikke længere eksisterer? Vil det få konsekvenser for flora og fauna? Endelig er der spørgsmålet om overlevelsesevnen for den brune bi. Den er efter sigende noget pestbefængt, og er den i stand til at klare sig selv uden et aktivt avlsarbejde? Sådanne nogle ting kunne det være nyttigt at få afklaret.

Vores tilslutning fra Kristeligt Folkepartis side er desuden betinget af, at vi finder en rimelig erstatning til de biavlere, som må sige farvel til de gule bier. Der er jo en værdi i disse bifamilier, og endelig er der også et driftstab, som bør dækkes. Der er jo tale om en slags ekspropriation.

Landbrugsministeren (Bjørn Westh):

Først vil jeg takke for den, synes jeg, overvejende positive holdning, der har været.

Hr. Mejdahl sammenlignede det her med en dronningerunde. Jeg håber, at resultatet af den dronningerunde, vi er i gang med, bliver lige så lykkeligt, som det var af den forrige dronningerunde, vi var i gang med i fællesskab herinde.

Forslaget her skal ses som en dansk bestræbelse på at bevare arterne i overensstemmelse med de drøftelser, der var på Riokonferencen, som flere har omtalt.

Den brune bi, der tidligere var den dominerende birace i det nordlige Europa, er nu trængt kraftigt tilbage af indførte biracer, især den italienske bi, den gule bi. Den brune bi findes nu kun på Læsø samt visse steder i Norge og Sverige og i begrænset omfang i Storbritannien, men ikke i så stort omfang som på Læsø. Derfor har den bedst chancer på Læsø. Det er den største population, det er dér, der er bedst chance for, at den kan overleve, og derfor har Danmark i og for sig ansvaret for, at den brune bi overlever. Det er det, vi prøver at sikre med lovforslaget her.

Der har været en række spørgsmål, som jeg vil kommentere under udvalgsarbejdet, men jeg vil gerne sige noget om de mere principielle ting, der har været rejst, og om, hvorfor vi i det hele taget drøfter sagen.

Det har igennem en årrække været overvejet, hvad der kunne gøres for at redde den brune bi på Læsø. Den brune bi på Læsø er den originale birace i det nordlige Europa. Den er igennem lang tid blevet tilpasset forholdene på Læsø, og den er således velegnet til træk på lyng. Der opstod på et tidspunkt frygt for, at den brune bi var ved at blive opløst med indførte gule bier. Bl.a. af den grund indførte man i 1989 et forbud mod indførsel af bier til Læsø. Plantedirektoratet overvejede i 1990 at udstede en bekendtgørelse, hvorefter hold af bier af anden race end den brune blev forbudt

[Landbrugsministeren]

på Læsø. Efter drøftelser med Justitsministeriet opgav man disse overvejelser, da Justitsministeriet fandt, at et sådant indgreb ville kræve lovhjælp, og det er altså derfor, vi står med lovforslaget i dag.

For at få en oversigt over, hvorvidt den brune bi var genetisk truet, gennemførte man i 1990 en undersøgelse af den brune bis genetiske renhed bl.a. baseret på de såkaldte vingeindeksundersøgelser samt en foreløbig DNA-undersøgelse. Undersøgelsen viste, at den brune bi stadig væk findes i sin genetisk rene form, men at det ikke var til at sige, om den var i fare for at forsvinde. Herefter forhandlede man med de berørte organisationer om at etablere en frivillig ordning til bevaring af den brune bi på Læsø. Ingredienserne var bl.a. etablering af et område til renavl på den lille holm syd for Læsø samt støtte til inseminering.

Danmarks Biavlforening, der organiserer de biavlere, der ønsker at bevare den brune bi, trak dog sin støtte til planen tilbage, da man fandt den utilstrækkelig. Herefter blev en større undersøgelse af læsøbiens genetiske renhed gennemført af Statens Planteavlsforsøg. Konklusionen af denne undersøgelse siger klart, at et bevaringsprogram som beskrevet ovenfor ikke ville være tilstrækkeligt.

Undersøgelsen om læsøbiens renhed blev foretaget på grundlag af bier indsamlet i 1990 og 1992. Metoderne var som sagt DNA-målinger, enzymprøver og vingeindeksmåling. Resultatet af undersøgelsen viste, at den brune bi overvejende findes i sin genetisk rene form, og det er derfor, det er væsentligt for os at bevare de gener, der ligger i den. Ved udvælgelse til avl vil de biavlere, der anvender brune bier, udvælge rene brune dronninger. Det skyldes, at den gule farve er dominant over den brune. Skulle der komme hybrider, vil de fremstå som gule, og biavleren vil så skulle vælge dem fra.

Derimod vil de biavlere, der holder gule bier, ikke kunne adskille hybrider fra de rene gule dronninger. Undersøgelsen viser, at antallet af hybrider var steget fra 13 pct. i 1990 til 25 pct. i 1992. På den baggrund konkluderer undersøgelsen, at andelen af hybrider ville stige så kraftigt, at det ikke ville være muligt ved selektion at udvælge brune dronninger. Det skyldes, at der på et tidspunkt ville opstå en såkaldt overkrydsning af gener, der kan medføre,

at bier, der fremstår som brune, alligevel ville være bastarder.

Undersøgelsens konklusion er, at kun ved at udskifte dronningerne i de bifamilier, hvor der er mere end 40 pct. arbejdere, kan den brune bi bevares.

Så er der blevet rejst spørgsmål om indgrebs karakter, og dér er det sådan, at Justitsministeriets lovkontor har skønnet, at reglerne i dette lovforslag om tvangsudskiftning er ekspropriative i medfør af grundlovens § 73. Det indebærer, at de, der skal tåle indgreb, efter loven får fuld erstatning. Fuld erstatning vil i dette tilfælde indebære, at de biavlere, der skal have deres gule bidronninger udskiftet med brune, får dette udført vederlagsfrit.

Endelig kan der blive tale om yderligere erstatning for driftstab, som f.eks. vil kunne opstå ved fejludsætning og andet. Men der skal ikke blive diskussion på det her punkt. Der skal selvfølgelig gives fuld erstatning for det, der her sker.

I lovforslaget er der i øvrigt gennemført en modernisering af biavlens administrative bestemmelser. Det omfatter en adgang for bi-sygdomsinspektører m.v. til at få adgang til lokaliteter, hvor der forefindes bier, uden dommerkendelse. Herved bringes biavlensloven i overensstemmelse med andre kontrollove under Landbrugsministeriet, f.eks. lov om foderstoffer, lov om frø, kartofler og planter m.v.

Der har her under debatten været rejst spørgsmål, om man ikke kunne lave indgrebet et helt andet sted, hvis man vil redde den brune bi. Der har fra hr. Rønholts side været nævnt Anholt og Hesselø. Det har været undersøgt, og det er ikke sikkert, man kunne, fordi lokaliteterne ikke er så store, og for det andet ville det blive væsentlig dyrere at gøre det, hvis man skulle forsøge det her.

Jeg er klar over, at den her lov ikke stiller alle parter tilfreds. Det stiller den ene part tilfreds. Jeg har haft en forhandling med repræsentanterne for den gule bi – nogle herlige folk i øvrigt – og de er selvfølgelig ikke tilfredse med det her. Men på et eller andet tidspunkt skal der træffes en beslutning i den her sag.

Vi indstiller altså, at vi træffer den beslutning, at vi lever op til Riokonferencen og bevarer den brune bi og giver fuld erstatning til dem, det så går ud over.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Landbrugs- og Fiskeriudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 190:

Forslag til lov om ændring af lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget og om ophævelse af lov om økologisk jordbrugsproduktion og lov om tilskud til skovforbedrende foranstaltninger.

Af landbrugsministeren (Bjørn Westh).
(Fremsat 10/2 93).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Henrik Dam Kristensen (S):

Med lovforslag nr. L 190 lægger regeringen op til at gennemføre EF-landbrugs- og miljøforanstaltninger. De foreslåede ordninger har en klar miljømæssig målsætning: De elementer, der indgår, vil alle medvirke til en bedre beskyttelse af naturen. Målet er at omlægge en del af den intensive landbrugsproduktion for derigennem at skabe gode miljøer til mennesker, dyr og planter. EF-ledsageforanstaltninger vil altså medvirke til at løse problemer, vi under alle omstændigheder ønsker løst.

Loven giver forbedret mulighed for skovtilplantning, mere miljøsånsom landbrugsdrift og forbedrede muligheder for økologisk landbrug. Lovforslaget åbner mulighed for at udbygge ordningen med tilskud til beplantning af skov på landbrugsareal. Mere skov har af mange grunde længe været en målsætning, ikke kun fordi vi gerne vil være selvforsynende, men også fordi der er en række positive elementer ved mere skov: Beskyttelse af grund-

vandsressourcer, variation i landskabet. Mere skov giver også befolkningen gode naturoplevelser.

Socialdemokratiet ønsker at stille krav til tilplantningens kvalitet, så vi sikrer varierede skove. Vi er også glade ved, at lovforslaget indeholder tilskud til forbedring af eksisterende skove. Mange eksisterende skove vil kunne blive forbedret gennem udtynding eksempelvis. At det så også skaber beskæftigelse, ser Socialdemokratiet naturligvis som et ekstra godt argument.

Lovforslaget giver gode muligheder for at nedsætte gødnings- og sprøjtemiddelforbruget. Landmænd, der frivilligt i mindst fem år ønsker at nedsætte dette forbrug, vil økonomisk få mulighed for det. Det vil kunne medvirke til, at vi hurtigere når målene i vandmiljøhandlingsplanen: Kvælstofudvaskningen vil blive mindre. Mindre brug af sprøjtemidler kan bidrage til et rigere liv af fauna og flora. Ekstensiveringsordningerne vil i det hele taget betyde et forbedret miljø.

Med lovforslaget får vi mulighed for at give kompensation for helt at tage landbrugsjord ud af drift. Den tyveårige ordning, den såkaldte grønbrak, kan med fordel benyttes med henblik på at beskytte grundvandet i særlig følsomme områder. Det vil være naturligt at bruge ordningen til at følge op på beretningen fra det udvalg, hvor det blev besluttet, at grundvand skulle beskyttes i de nordjyske amter.

Kompensationen vil blive et gennemsnitligt tilskud pr. ha på 1.250 kr. for ekstensivering og 1.650 kr. for den tyveårige udtagning. Det kan blive både over og under det nævnte beløb, da beløbene primært fastsættes på grundlag af indtægtstab.

Socialdemokratiet er også godt tilfreds med, at økologisk jordbrug foreslås indarbejdet i den nye lov. Socialdemokratiet ønsker forbedrede muligheder til økologisk jordbrugsproduktion, som vi mener indeholder en række positive elementer: Ingen brug af kunstgødning og sprøjtemidler samt gode krav til dyrevelfærd.

Ud over en klart forbedret startmulighed vil støtten i omlægningsperioden kraftigt blive forbedret fra den nuværende treårige omlægningsperiode på ca. 3.000 kr. pr. ha til en omlægningsperiode på fem år og med et tilskud på 5.000 kr. pr. ha.